

لغت و املا

در عبارتهای زیر معنای واژه های مشخص شده را بنویسید. (هر واژه ۰/۲۵)

توبه - نفاه - لوناهی - سستی

(ماعت)

الف - «بنده همان به که ز تقصیر خویش / عذر به درگاه خدای آورد»

دراز و لاغر

ب - «جوان دیلاقی مصطفی نام، آمده، می گوید پسر عموی تنی توست.»

لم مشد اعرف در
مهم و غم

دل خود را امتوی به حق برد

تفرید

دس

پ - «منزل تفرید و تجرید آیدت.»

خالی تنی مطب

تنهایی کنیدن

تجرید

۱۴

ت - «چه استبعادی دارد که روزی خاطراتی از سفر ماه هم بنویسم.»

سالک از هر چیز
چیز خدووند

بهدر دانستن (در شردن)

زودگذرنده - سببند

هضم ← کوشش
حزم ← دوراندیشی

هم
او

جبریم

در گروه کلمات زیر چند کلمه نادرست دیده می شود؟ درست آنها را بنویسید.

به تحیر منصوب - غرق غباریم و قربت - غرامت و تاوان - مطاء و فرمانروا - اهورایی و ایزدی - سوء حاضمه
و دیر هضمی - خاستار شهریار - مستعجل و زودگذر - بخشایش پاک یزدان

نزدان

متاع ← طلا و جنس

قربت ← نزدیکی
خریت ← توری

منسوب ← نسبت داده شده (ویشنی ها)
منصوب ← نصب شده (مقام ها و شغل ها)
(گماشته شده)

هم
او
او

مواضع ← پیروی شده
فرمانروا
اطاعت شده

پیروی لیده
فرمانبر
اطاعت لیده

خاست ← بلند شدن (انسان - گردو - خاک - صدا)
خواست ← طلب کردن - صدازدن

بی آروس / ناسخن

طاق

املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف- رخس، آن (طاق) عزیز، آن تاي بي همتا.

ب- عمق گودال آن قدر نبود که بتواند (جبهه) آدمي را ايستاده يا نشسته در خود بگيرد.

صحنه از سافجان (سقف صخره و عقوس شکل)

درس ۸: دیوارهای لعن روم که هنوز طاق غبرس -

هر صخره منحنی و عقوسی

درس ۱۱: کاخ جاه صحن و تروصی

تک بهترین بی نصیر

دعوت ابوری مشرفان با طاق - -

بی مانند - -

درس ۱۳: رخس آن طاق غبرس

با توجه به بیت زیر، یک واژه برای اصطلاح داخل جدول بیابید.

بعد از این وادی توحید آیدت منزل **تفرید** و **تجرید** آیدت

اصطلاح تصوف	واژه
خالی شدن قلب سالک از غیر خدا	

معنای واژه های مشخص شده را بنویسید .
 الف) تو نمایندهٔ فضلی تو سزاوار ثنایی .
 ب) سیاوش که آزرم و پاکدامنی آموخته است، تن به گناه نمی سپارد.

تَنایِش و پَسِش و شَر

تَنایِش و پَسِش و شَر
 تَنایِش و پَسِش و شَر
 تَنایِش و پَسِش و شَر
 تَنایِش و پَسِش و شَر

که شرم و صبا و پاکدانی

الکشاف : جمع لفظ (کناره ها)

معنای کدام واژه نادرست است .

- الف) تعصب: حمایت و جانبداری ب) مباحثات: سرافرازی پ) تعلل: اهمال کردن ت) اکناف: کناره

خوانند، سوالات لفت :

۱) جمع / جمع معنی کن

۲) مفرد / مفرد معنی کن

۳) فاعل / الیام هفته معنی کن

۴) مفعول / الیام شده روی آن معنی کن

کوناه

سستی

ماهلی

انصاف

کناره

ارامه موافقین ←

۵) ام / ام معنی کن

۶) صفت / صفت معنی کن

جمع

مفرد

در هر یک از عبارات زیر، کدام واژه داخل کمانک از نظر املايي **درست** است؟

الف) - تنها برای تعلیم گرفتن، (شبه - شبیح) شما را دنبال کردم . ب) - (صورت - سورت) سرمای دی، بیدادها می کرد.

هم او! X

سَوْرَت
Sowrat

تندی - تیزی - شدت - هدف

صورت - چهره - نقاشی

صورت - شیور
شور - گاو
سور - جشن

هم او! (✓)

اشباه
اشباح

هم او! (✓)

شبه - شبیح
شبع - سابه - اربع - تارایی

~~هم او!~~

واجب - کلام

در هریک از موارد زیر واژه های **نادرست املائی** را تصحیح کنید.

الف) پس عشق از ~~بجر~~ این معنی ~~(فرض)~~ راه آمد.

ب) غرق غباریم و ~~قربت~~ با من بیا سمت باران

غربت

پ- واصفان حلیهٔ جمالش به تحیر ~~منصوب~~.

منسوب

بحره دریا

بهره برای

ضد اصل و متضاد خوانندگی

در میان کلمات زیر ، کدام واژه اهمیت املائی کمتری دارد؟

- ت(نیاکان پ(کهر ب(نشئه الف((نمط
- صفر ۱ ۱ ۱

در گروه کلمه های زیر موارد نادرست املايي را مشخص کنید و شکل درست آن ها را بنویسید.

سید - فروما

(بی خردان سفله - خمیده و مهذب - ضماد و مرهم - تریاق و پادزهر - مسطور و پوشیده - بزم و ضیافت)

مستور به پوشیده و پنهان
 مسطور ← نوره تیره به پستی تیره
 هم او او

تریاق (خندزهر)
 فروما به صفت
 فروما گری ~~ام~~
 سفله
صفت
 ه تری

مکتوب
 قانون
 ① سده هم سید
 ② هم و جرانوسی از علف نهر

معنی هر یک از واژه های مشخص شده را بنویسید.

الف) دیدم توطئه‌ی ما دارد می‌ماسد ← عقل من شود

ب) آن باغ پر از گل‌های معطر شعر و خیال در سُموم این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد.

← باد بیارم و زبان را تنده

سوم سرد

Paradox

با توجه به موارد زیر برای هریک از واژگان داخل جدول، یک معادل معنایی بیابید.
 الف) با صدایی مرتعش، لحنی رجزمانند و درد آلود، خواند
 ب) چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند

معادل واژه	معنا	متن
	لرزنده	الف
	آویخته	ب

اوند: اویزان - معلول - آویخته
 اورند: گت پارساهی اورند
 سر

املاي کدام واژه با توجه به معنا نادرست است؟

الف) کاذبه: جا کاغذی (ب) معهود: یاد شده (ج) حوضه‌ی حکمت: گستره‌ی دانش (د) بلامعارض: بی‌رقیب

چا کاغذی ← کاغذی

املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید .
 الف) هنگام (چریق / چریغ) آفتاب کنارقنات حسنی اتراق کردیم .
 ب) رخس آن (طاق) (تاق) عزیز، آن تاي بی همتا

هوقتاً درجایی اجامه نرید

اتراق ← توقف چندروزه درجایی
 سم نرزدن ← توقف لویه (چندساعته)

چریغ د
 چریغ د
 چریغ آفتاب د صبح زود

تضع

در هر یک از موارد زیر یک نادرستی املایی وجود دارد، آن ها را بیابید و درست هر یک را بنویسید .
 الف) تنها و تنها برای تعلیم گرفتن، شبه) شما را در میان تاریکی تعقیب می کردم.

ب) توقف ما در عمان و آتن بیش از نیم ساعت طول نکشید و به قول بیرجندی ها، در این دو شهر تنها یک سرپری

زدیم

عُمان ← نام دکنور و دریا
 اَمَان ← پایتخت اران
 نام لای شهر

در گروه کلمات زیر دو مورد نادرستی املایی وجود دارد، شکل درست هر یک را بنویسید .
 همایل و محافظ - باد صبا - آزره و حیا - سدر مجلس - صحیفه شعر

باده (ص)

صبا ← باد صبا

با ← نام بدین

محافظ

باده

معنی هریک از واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف- مسلک مرغ گرفتار قفس همچو من است. (راه و روش و سیوه و طریق)

ب- برکش ز سر این سپید معجر → روی - سرخوش - چادر - چاقو

ج- سورت سرمای دی بیدادها می کرد. → تنگی - تنزی - شرت - دولت

د- شب عید نوروز بود و موقع ترفیع رتبه → ارتقا گرفتن - بالا رفتن

سالك

راه رونده

دیروی کننده

املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف- من بیش از همه (مصر / مسر) بودم در شنیدن حرف‌های شما.

ب- مقدمات کار زودتر از آنچه که من و شما (تصور / تصور) می‌کردیم، انجام شد.

ج- پیرمرد از داخل (کاذبه / کازیه) روی میز یک پاکت کهنه را برداشت.

د- بزنید خودتان را به ناخوشی و بگویید طبیب (غدقن / قدغن) کرده.

اصرار و پافشاری (ام)
 اسرار - اسرارها

کازیه

اخچه

در گروه کلمه‌های زیر، دو مورد نادرستی املايي وجود دارد؛ شکل درست هریک را بنویسید.
مسطور و پوشیده - تضرع و زاری - اتراق و توقف - اسرا و سیر شبانه - عاخته و بیرون کشیده.

مسور

درست سیر کردن

اسرا

نام یکی از سوره‌ها قرآن

معنی هریک از واژه های مشخص شده را بنویسید.
الف) شب عید نوروز بود و موقع ترفیع رتبه .
ج) نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی.

ب) من بیش از همه مُصِر بودم در شنیدن حرف های شما.
د) مرد نقال از صدایش ضجّه می بارید.

«مُصِر» وزیر با صدای بلند

مأمب اطلاع

در ابیات زیر، برای هریک از واژه های «الف» و «ب» یک معادل معنایی بیابید و بنویسید.

به جای خویش دهد هر چه کردگار دهد

گرم رو، سوزنده و سرکش بُود

* سریر ملک، عطا داد کردگار تو را

* عاشق آن باشد که چون آتش بُود

ب) آورند:

الف) مشتاق:

گفت پادشاهی - اورند ✓

م

شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری
 امروز خورشید در دشت آینه دار من و تو
 (تیلسان / طیلسان) آبی مدیترانه دوخته شده است.

نوعی ردا (بلاس)

املاي درست هر واژه را از داخل کمانک انتخاب نماييد .
 الف) همه از (بهر) - بحر) تو سرگشته و فرمانبردار
 ب) ديروز در (قربت - غربت) باغ من بودم و يك چمن داغ
 ج) جزيره هاي كوچك و بزرگ مثل وصله هاي رنگارنگ بر

در گروه کلمات زیر، چهار مورد نادرستی املايي وجود دارد؛ درست هريك را بنويسيد .

زما^د و مرهم، زهر و تریاق، حوزة ادیب بزرگ، تعلل و درنگ، صد کاروان ^{حیون} حضار مجلس، بغولات و حبوبات، صورت سرمای دی

صحار

زما^د

صورت

سورت

حیون

حیون

(ستم قوی هیل)

لقولات

(نظور و کول و لویا)

واژه مشخص شده در مصرع «**مسلک** مرغ گرفتار قفس همچو من است» با کدام واژه بیت زیر هم‌معنی است؟
«کس چون تو **طریق** پاک‌بازی نگرفت با زخم نشان سرفرازی نگرفت»

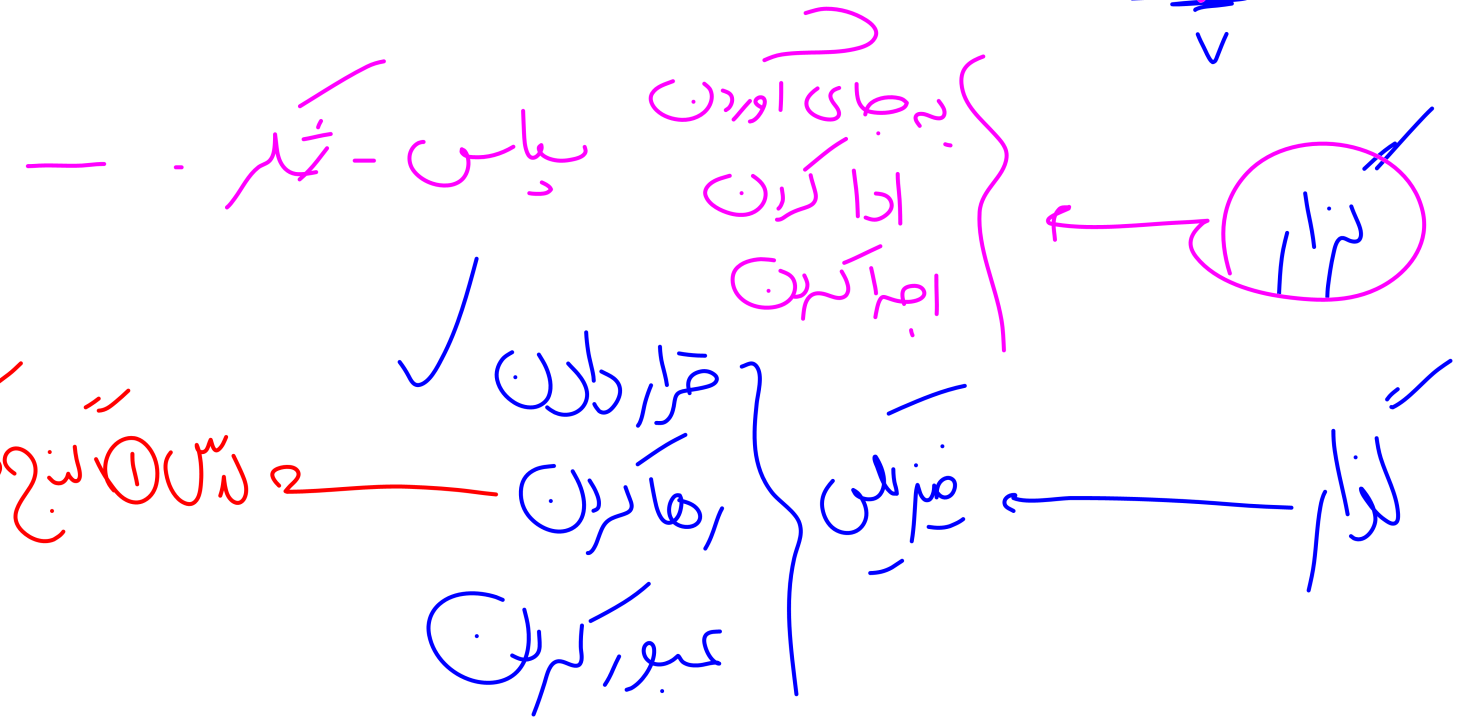
بطارقم عابدی

خواست

ملوع

در متن زیر دو غلط املایی وجود دارد؛ درست آن‌ها را بنویسید.

« مصطفی قدّ دراز و کج و مأوجش را روی صندلی مخمل جا داد و **خواست** جویده جویده از این بروز محبت و دل بستگی غیر مترقبه هرگز ندیده و نشنیده سپاسگزاری کند ولی مهلتش نداده گفتیم: «استغفرالله، این حرف‌ها چیست؟»

ضرورتاً است
(رها کردن)

دست ۱۰ پنج صفت لمان

واژه درست املایی را از داخل کمانک انتخاب کنید.
الف) نتوان (شبه - شبخ) تو گفتن که تو در فهم نگنجی
ب) که گفتی (سمن - ثمن) داشت اندر کنار
ج) درفش ملی ما را به (اهتزاز - احتزاز) در آورده باشند.

سمن در س ۱۲

یا س

د
ر
ف
ش

فراغ سے آلودگی و آسائش
فراق سے (دوری) - جدایی

آواہم

زلزلہ

در بین گروه کلمات زیر سه غلط املایی وجود دارد؛ درست آن‌ها را بنویسید.

زلزلہ و کلافہ - ملتفت و متوجہ - هول و ترسناک - غالب و چیرہ - مأوا و سکونت - بحر و دریا - باثق و بلند -
غدر و نیرنگ - مصاحبت و ہمنشینی - فراغ و جدایی

باق

مستن

فائق سے بہتر - بہ نزدیک

باق - بلند و بالیدہ

غالب: چارہوب

غالب: سوز - زندہ - چیرہ

هول: ترس

هول: سہمہوں

قدر: اندازہ

غدر: فریب

در متن زیر واژه‌هایی را که «هم‌آوا» دارند؛ مشخص کنید.

« آن گاه برای انتخاب راهبر و پیشوا که در راه آنان را رهنمون شود، قرعه زدند. قضا را قرعه به نام هدهد افتاد. پس بیش از صد هزار مرغ به دنبال هدهد به پرواز درآمدند.»

صد
س

قضا = تقریر - سرنوست (داوری)

گدا = خوراک

غزا = جنگ - خرو

معنای واژه «تعَب» را با توجه به بیت زیر بنویسید.

«در این مقام، طرب بی تعَب نخواهد دید

که جای نیک و بد است این سرای پاک و پلید»

سفر

معنی واژه «اندیشه» در بیت زیر با معنای آن در کدام گزینه متفاوت است؟
 «وزین دختر شاه هاماوران
 پر اندیشه گشتی به دیگر کران»

(الف) چو شب تیره گردد شبیخون کنیم

(ب) چو بشنید خسرو از آن شاد گشت

(ج) غلام عشق شو، کاندیشه این است

(د) پر اندیشه شد جان کاووس کی

ز دل ترس و اندیشه بیرون کنیم

روانش ز اندیشه آزاد گشت

همه صاحب‌دلان را پیشه این است

ز فرزند و سودابه نیک پی

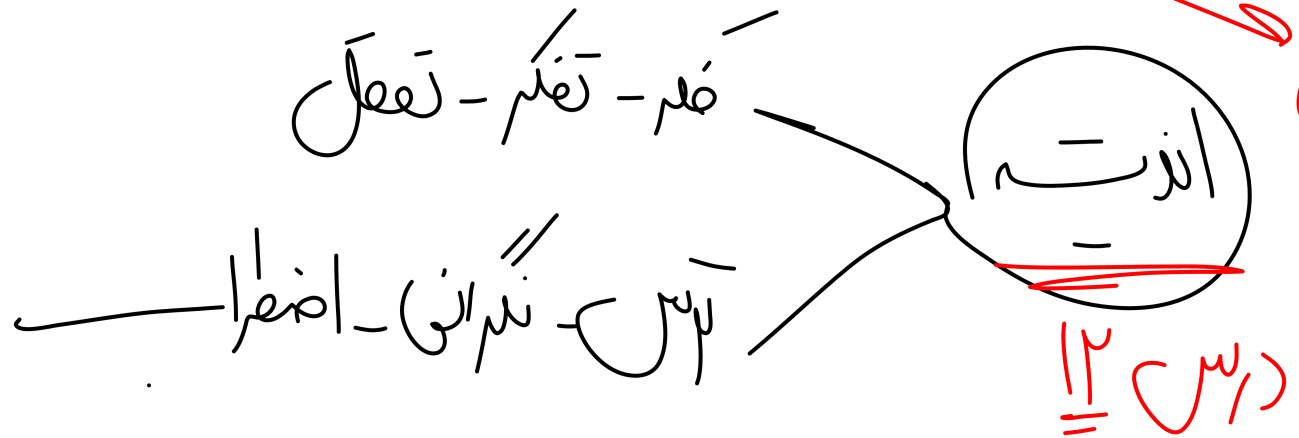
ترس

ترس

ترس

تفکر

ترس

دستور زیبان

انواع « و » را در گزینه های زیر مشخص کنید.

الف) همه عزیز و جلالی همه علمی و یقینی

ب) گفت مستی زان سبب افتان و خیزان می روی

هز هز هز هز

ایه عفف

(داخل جمله بین ۲ اسم ۲ صفت)

صفت و صفت

عفف

(بین ۲ جمله)

و

ایه

و

(داخل کلمه)

گفت و
صفت و جو

و

میانوند

بد کلمه

* (کسی) فعل از (نار) → (نار) (کسی)

چطور؟ → فعل اساری → هند

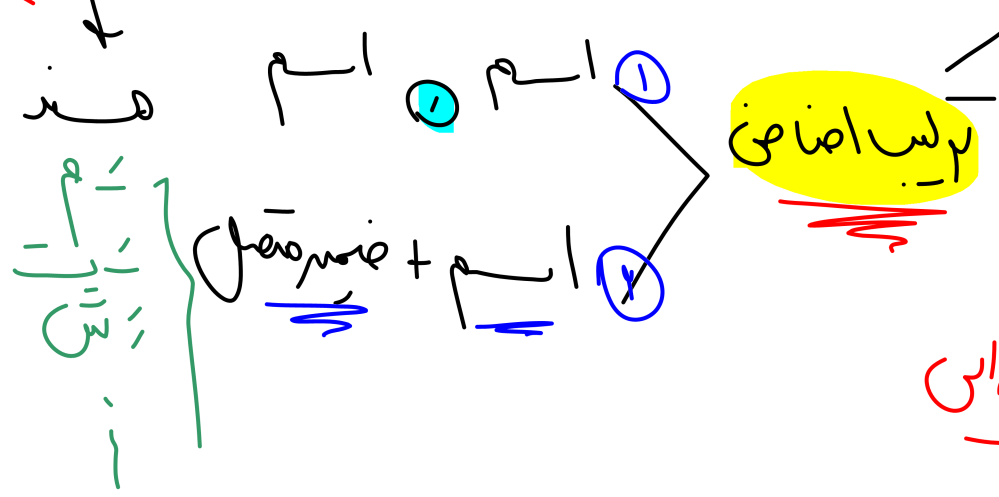
کردن، همان، عاز
ص م

با توجه به متن زیر به پرسش ها پاسخ دهید.
فعل

«گردنش» مثل گردن همان غاز مادر مرده ای بود که در همان ساعت در دیگ، مشغول کباب شدن بود.

است بودن است کردید (اساری)

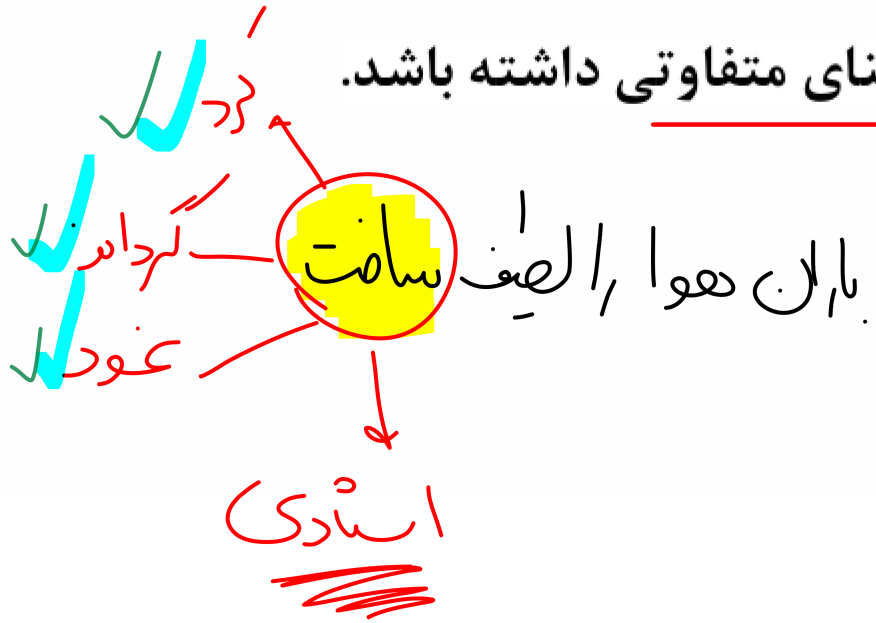
الف - نقش دستوری واژه های مشخص شده، چیست؟ (۰/۵)

ب - یک ترکیب اضافی در متن مشخص کنید. (۰/۲۵)

ج - یک «وابسته وابسته» بیابید و نوع آن را بنویسید. (۰/۵)

- ① ص م
- ② ص ص
- ③ ص م
- ④ معین
- ⑤ قد ص
- ⑥ گروه حدافل (۳) لکنه ای

فعل «ساخت» را در دو جمله به کار ببرید، به گونه‌ای که در هر جمله معنای متفاوتی داشته باشد.

- او در مراغه رصدخانه‌ای بزرگ ساخت. (= بنا کرد)
- آن نامدار، لشکری عظیم ساخت. (= فراهم کرد، آراستن و ترتیب دادن) (شهریور ۹۹ و ۹۸)
- استاد موسیقی، آهنگ زیبایی ساخت. (= پدید آورد، آفرید)
- او با ناملایمت زندگی ساخت. (= سازگاری کرد) (شهریور ۹۸)

سازش کرد

فعل «ساخت» در هر یک از جمله‌های بالا کاربرد معنایی خاصی دارد که با دیگری کاملاً متفاوت است؛ پس واژه «ساخت» در هر یک از کاربردهایش، فعل دیگری است. فعل‌های «گذشت» و «گرفت» در کاربردهای مختلف تغییر معنا می‌دهند. برای هر یک از معانی آن‌ها جمله‌ای بنویسید.

۳ فعل گذشتن

معنی	نمونه
رفتن و عبور کردن	سپاهیان از مرز گذشتند.
سپری شدن و پایان یافتن	روزهای بد گذشت.
مردن	پدر چون دور عمرش منقضی گشت / مرا پیرانه پندی داد و بگذشت
در نظر نگرفتن و چشم‌پوشی کردن	از رفتار نامناسب و گناهانش گذشتم.

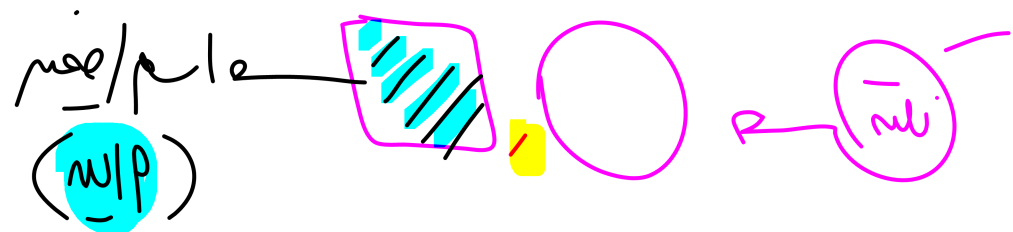
مفعول
صدر

با توجه به عبارت « بوی گل، چنان مست کرد که دامنم از دست برفت. » همه گزینه‌ها به جز گزینه ... درست است؟

- (۱) «م» دامنم: مضاف الیه ✓
- (۲) «م» گلم: مضاف الیه ~~مفعول~~
- (۳) چنان: قید
- (۴) گل: مضاف الیه

بوی گل، چنان مست کرد - دامن از دست رفت

مفعول
م
م
م
م

واژه‌ها

در بیت زیر کدام واژه در نقش ممیز به کار رفته است؟

دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ

امروز خورشید در دشت آینه‌دار من و تو

ممیز

عدد (شماره)	واحد شمارش	هسته (ام)

- دو لیلو قند
- دو صدر بارج
- دو فرود هواپیما
- دو حله چاه
- دو لوه هیزم (در ۱۲ ح)

- دو فرزند راه
- دو کبک آس گورزند

ممیزهای عصب کتاب درسی:

- کبک لربلا شغوه
- کبک چمن داغ
- کبک آس هندوانه

«را» در مصراع «گفت ما را هفت وادی در ره است» چه کارکردی دارد؟

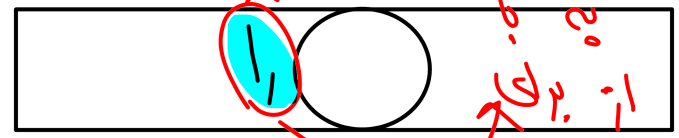
نقد اضافه

ما هفت وادی است.

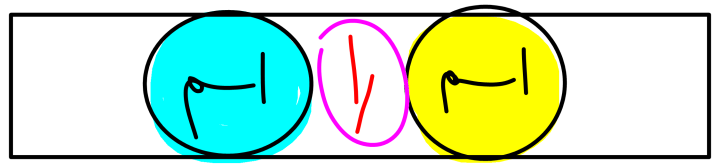
مفعولی

علی ^{مفعول} لستم

حرف اضافه
(متممی)

ایران : پاره ایران
والی را سزای ، سزای والی

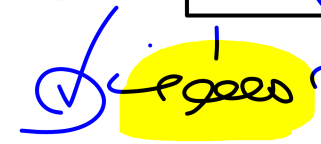

نقد اضافه

متن زیر را با توجه به نقش های تبعی بررسی کنید (۲ نقش تبعی بیابید و نوع آنها را ذکر کنید).

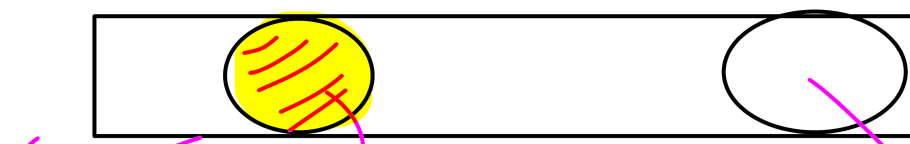
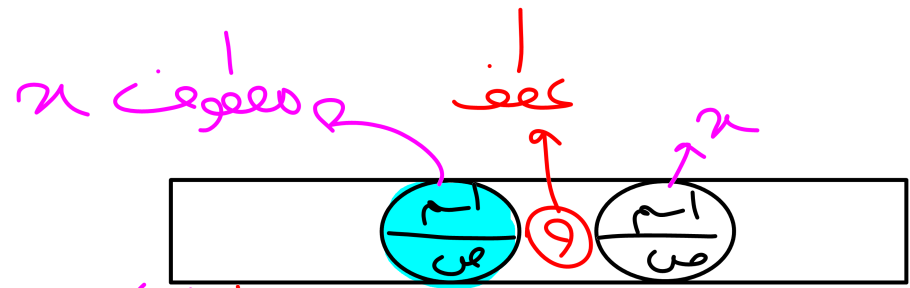
ما پرندگان را نیز پیشوا و شهریار است. نامش سیمرغ است و در پس کوه قاف، بلندترین کوه روی زمین، بر

درختی بلند آشیان دارد.

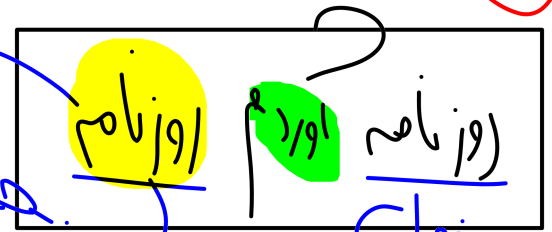

نقش های تبعی

- ① مفعول ←
- ② بدل ←
- ③ تکرار ←

بلند (بناد) خواجه علی به خانه ما آمد

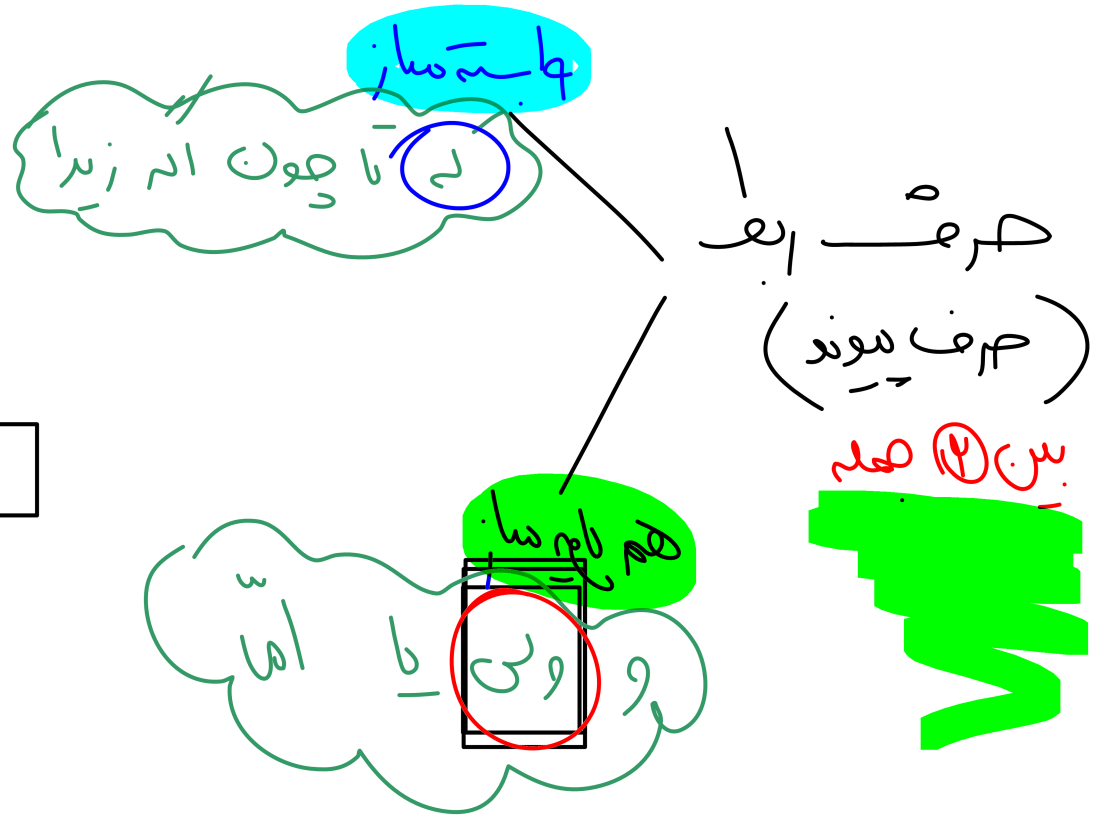
تکرار (تکرار)

در عبارت زیر یک «حرف پیوند هم پایه ساز» بیابید.

«این مصطفی گرچه زیاد کودن و پخمه است ولی پیدا کردن یک گاز برایش شکستن گردن رستم که نیست.»

من درس می خوانم **ن** دانشگاه بروم

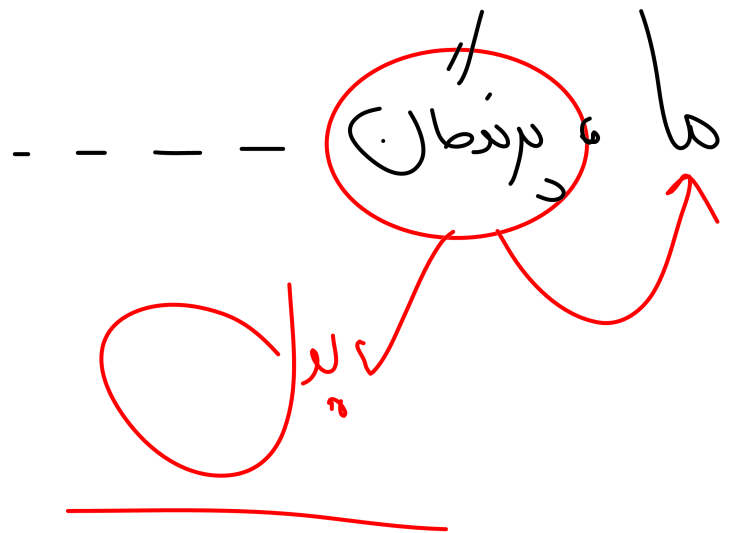
من روزها درس می خوانم **و** سب ها پیاده روی می کنم

در متن زیر یک نقش تبعی «معطوف» و یک «بدل» بیابید.

« ما پرندهگان را نیز پیشوا و شهریاری است نامش سیمرغ است »

بدل
معطوف

در نوشته زیر نوع وابسته وابسته مشخص شده را تعیین کنید.
 عبور هواپیما از روی دریای مدیترانه همیشه آدمی را غرق دریای تصورات تاریخی می کند.

م ا ل م ا ل م ا ل م
 م ا ل م ا ل م
 ص م م ا ل م

م ا ل م ا ل م ا ل م (ا م) م ا ل م ا ل م
 م ا ل م ا ل م

غرق، دریای، تصورات، تاریخی
 هسته، م ا ل م، م ا ل م ا ل م، صفت م ا ل م

بیت زیر را از شیوه بلاغی به شیوه عادی (فارسی معیار) برگردانید.

او کی از آتش برون آید
 نهاد فعل

که تا او کی آید ز آتش برون
 فعل

یکی دشت با دیدگان پر ز خون

نهاد فعل

عاری (مرتب)

شیوه جمله ها

فعل

بلاغی (نامرتب)

فعل

نهاد فعل

در بیت « گر آتش دل نهفته داری | سوزد جانت به جانت سوگند » کدام واژه حذف شده است؟ نوع حذف را بنویسید.
(ذکر یک مورد کافی است)

سوزد جانت

لفظی (عین) لکه حذف شده با افعالی
نویسنده در عبارت موجود است

مفعولی

مفعولی
عین لکه حذف شده در عبارت
موجود است خودمان متوجه حذف می شویم

حذف
هر صبری معنی است
حذف شود

مفهوم فعل «گرفت» را در عبارتهای زیر بنویسید .

الف) دیدی که چگونه گور ، بهرام گرفت . (ب) مجموعه غزل های او ، مجوز چاپ و انتشار گرفت .

به دست آورد

اختیار به دست آورد

فعل گرفتن:

معنی	نمونه	معنی	نمونه
اخذ کردن	دستم را بگیر	مؤاخذه کردن	به بادافره این گناهم مگیر
اندوهگین شدن	دلَم گرفته است.	اثر کردن	آتش در هیزم تر نمی گیرد.
منقبض شدن	ماهیچه پایش گرفته بود.	شروع شدن	دارد باران می گیرد
تیره شدن	امشب ماه می گیرد.	فرض کردن	گیرم که این طور باشد.
متوجه شدن	موضوع را درست نگرفتم.	بستن	سر راهمان را گرفت.
مسدود شدن	شاید لوله، گرفته باشد.	برخورد و تماس جزئی پیدا کردن	سپرم به سپر او گرفت.

با توجه به بیت زیر به دو پرسش پس از آن، پاسخ دهید:

گفت: والی از کجا در خانه خمار نیست»

گفت: «نزدیک است والی را سرای، آن جا شویم

الف) کارکرد حرف «را» را در بیت بررسی کنید.

ب) با توجه به معنا، کدام فعل اسنادی است؟

سرای والی
نزدیک است

سرای، والی نزدیک است. اسنادی
هستد

نقش واژه ها و ضمیر پیوسته مشخص شده را در ابیات زیر بنویسید.
 الف) رخ شاه کاووس پر شرم دید
 ب) سر پر ز شرم و بهایی مر است

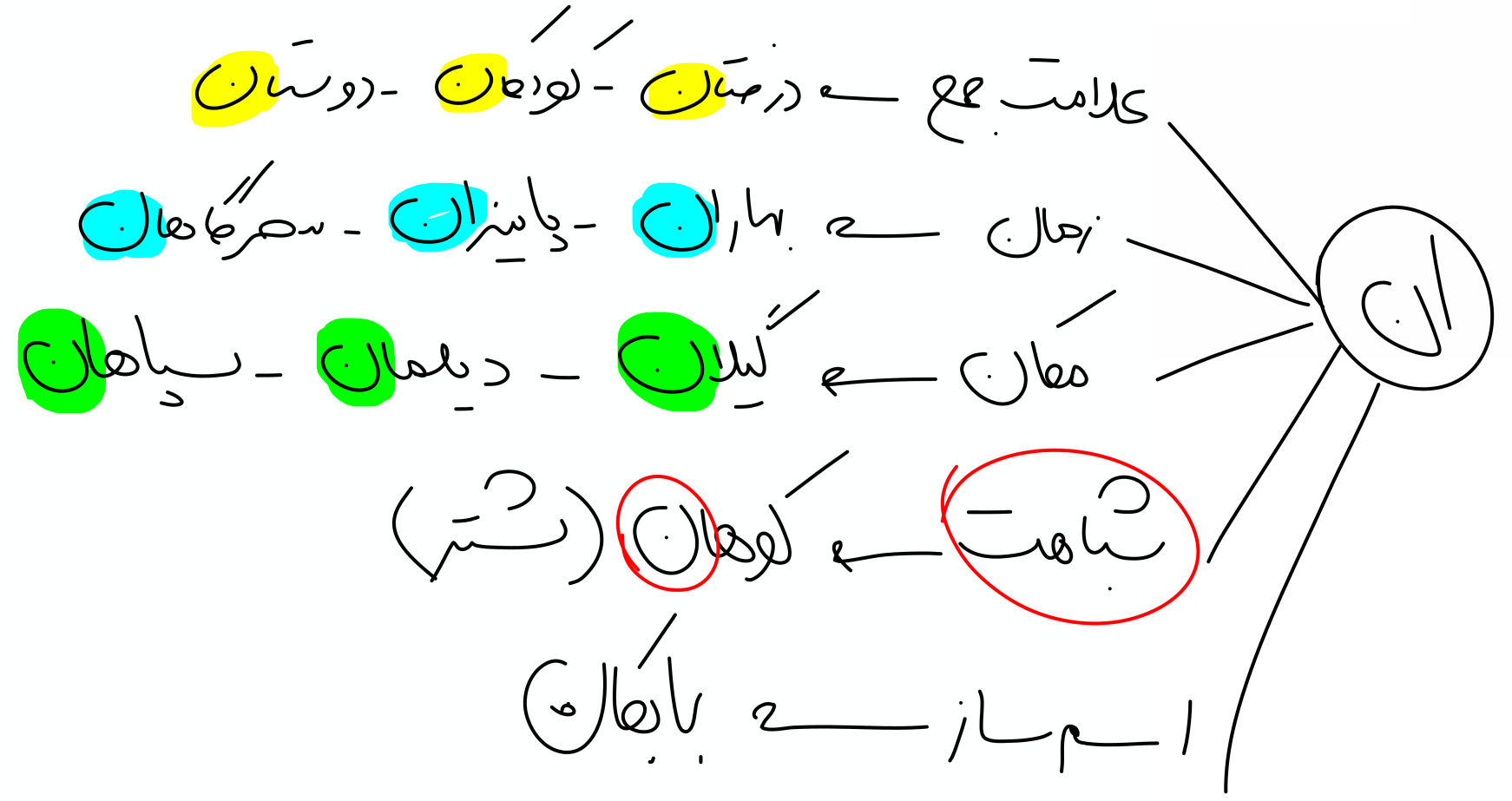
سخن گفتن
 او

رهایی برای
 عیب!

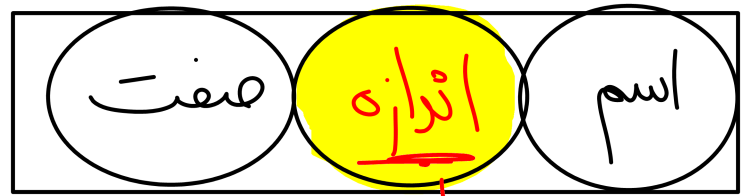
نبتة خفق ← ام فعلی معنای غرض بردن - پنداشتن - به صواب اوران بدهد اشاری است.

مفهوم نشانه «ان» را در واژه های زیر بنویسید.

الف) شامگاهان (زمان) ب) کوهان (سبب)

صفت مضافٌ الیه	قید صفت
این	بسیار

اصغارا "تَوْنِیْن" دارد

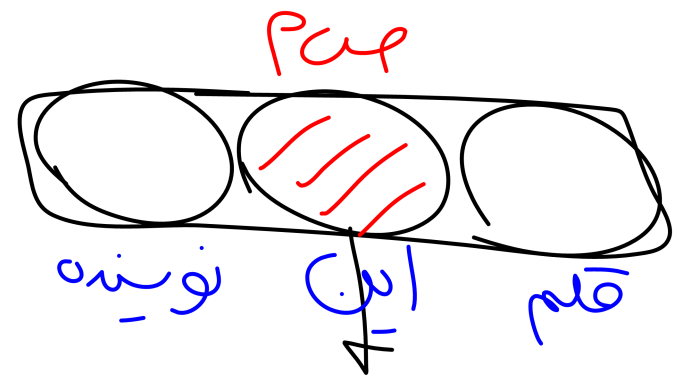
هوای "سَبَا" ابری
قد صفت

با توجه به گروه های اسمی زیر جدول را کامل کنید.

الف) قدرت قلم این نویسنده

ب) آسمان بسیار زیبای کویر

اسم
مبتدیان

این
نویسنده
قلم

آراییه های ادبی

واژه‌های مشخص شده، در بیت زیر به ترتیب **نماد** و هستند.

ای مرغ سحر! عشق ز پروانه بیاموز کان سوخته را جان شد و آواز نیامد

که نماد عاشقِ حقیقی

که نماد عاشقِ غیر واقعی

بیت‌های پرس ۲

در کدام یک از بیت های زیر آرایه اسلوب معادله به کار رفته است؟ با ذکر یک دلیل

الف- همچو نی زهری و تریاکی که دید؟

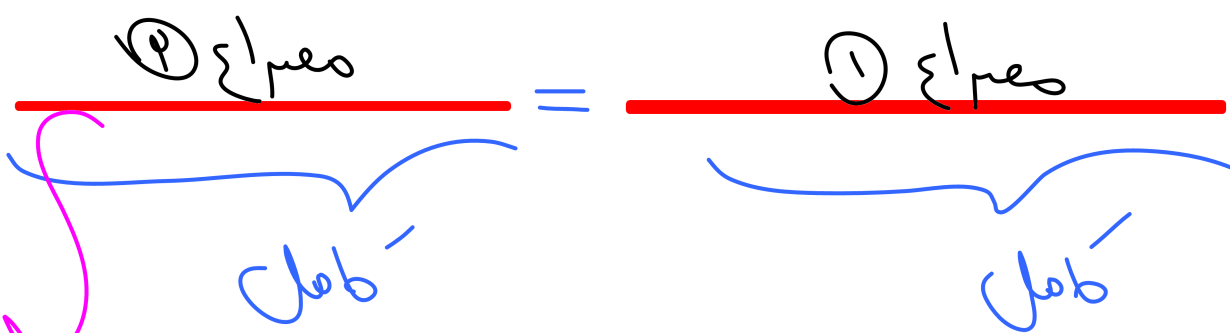
ب- شانه می آید به کار زلف در آشفتگی

همچو نی دمساز و مشتاقی که دید؟

آشنایان را در ایام پریشانی پرس

مصراع ۲ = ۲ مثنوی
۲ ای مصراع ۱ است

اسلوب معادله

بین مثنوی متعاقب

در ظاهر متعاقب ✓
در مفهوم آید

در هر یک از ابیات زیر به کدام زمینه حماسه اشاره شده است؟

الف - سیاوش سیه را به تندی بتاخت نشد تنگ دل، جنگ آتش بساخت *عترمانی*

ب - مگر آتش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند ملّی و میهنی

حماسه = شریک در مورد **صید** و **دلگیری** است. *نت احترام* *بیدار* *بیت رض کردن*
 این بیگانه را نمی سوزاند

۱) ملّی و میهنی = در مورد **آداب و رسوم** / اعتقادات / مراسم و رسوم / صلوات / تقوی / یادشاهی ...

۲) *عترمانی* = در مورد ویژگی های جنگی همزمان داستان (سوارکاری - تیراندازی - شجاعت - ...)

۳) خرق کاردت = اتفاق هیبتی این خارج عادت های ما (بیک صید عاقق الطاره و شگفت آنند) **اغراق عجب**

۴) داستان = هر صبری به جز **تای بالا**

استاده (فان)
زبان

با توجه به شعر «آن که هرگز چون کلید گنج مروارید / گم نمی شد از لبش لبخند / خواه روز صلح و بسته مهر

را پیمان / خواه روز جنگ و خورده بهر کین سوگند» در کدام گزینه آرایه ادبی وجود ندارد؟

~~د) مهر و کین~~
تضاد

~~ج) صلح و جنگ~~
تضاد

ب) روز صلح
الف) گنج مروارید
استعاره

مفهوم کنایه های زیر را بنویسید.

شبه‌های

اس ۱۶
بنا به عا

الف) پشت دست داغ کردن:

سیمان

ب) چند مرده حلاج بودن:

ندان دادن توانایی

✓ درس ۱۳ ✓
✓ درس ۱۵ ✓

در بیت زیر، «شب» نماد چه مفهومی است؟

آن جا در آن برزخ سرد در کوچه های غم و درد غیر از شب آیا چه می دید چشمان تار من و تو

قبل از انقلاب

معاد ظلم و ستم

صافره

نوع گفت و گوی شعر زیر را در اصطلاح ادبی چه می نامند؟

بگفت: از دار مُلک آشنایی

نخستین بار گفتش از کجایی

بگفت انده خرنده و جان فروشند

بگفت آن جا به صنعت در چه کوشند

صفت و هویت

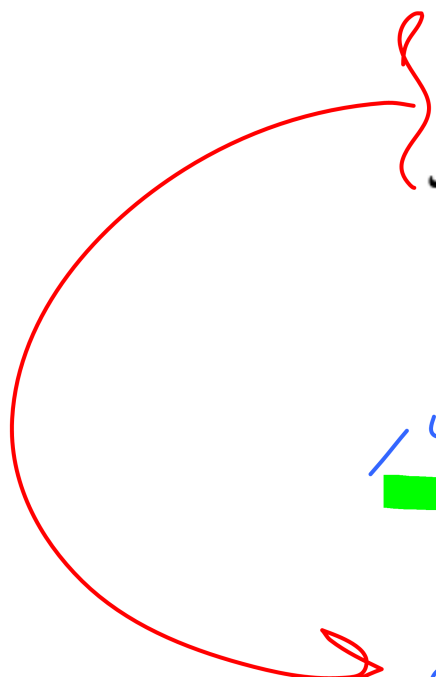
صفت و هویت

صافره

صفت و هویت

صفت و هویت

صفت و هویت

بیت زیر به کدام زمینه حماسه اشاره دارد؟

بدان گاه سوگند پرمايه شاه

چنين بود آيين و اين بود راه

راه و روش پادشاه (اعتقاد سنتها - اولها)

ملی و میهنی

۱۰ در هر موعده ← اسلوب چهارده

مشکل بود دو پادشاه اندر ولایتی

مرزبان را مشتری جز گوش نیست

داده در هر دو
عقل نهایی
داده در هر دو سایر آرایه ها

آرایه مشترک دو بیت زیر را بنویسید.

آن جا که عشق خیمه زند جای عقل نیست

محرم این هوش جز بی هوش نیست

اسلوب چهارده

حسن تعلیل ← دلیل غیرواقعی برای اتفاق واقعی

کدام یک از ابیات و عبارات گروه ((الف)) با آرایه های گروه ((ب)) ارتباط دارد؟ یک مورد اضافی است.

۱۰۰
در صدر

ردیف	الف	ب
۱	تا چشم بشر نبیندت روی	تنبیه
۲	زین پیش دلاورا کسی چون تو شگفت	ایهام
۳	رخ شاه کاووس پر شرم دید	تشخیص
۴	بر لب آن چاه / سایه ای را دید / او شغاد آن نابرا در بود	حس آمیزی حسن تعلیل

بنهفته به ابر چهر دل بند
 حیثیت مرگ را به بازی نگرفت
 سخن گفتنش با پسر نرم دید
 بر لب آن چاه / سایه ای را دید / او شغاد آن نابرا در بود

کاشی کا
 با حمد و با صواغورد کا

نیده هم آرایه شعر
 یک استعاره است

کنایه از درین ۱۶ می آید

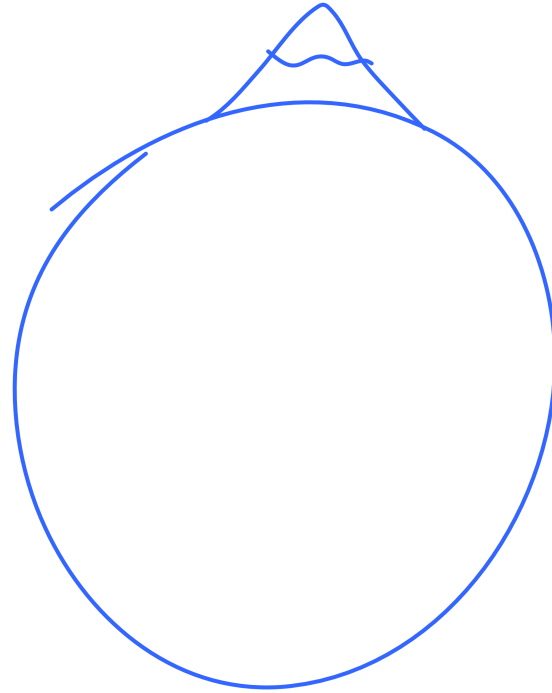
بیت حسن تعلیل از درین ۵ می آید
 بیت اسب مهاره از درین ۶ می آید

آرایه موجود در بیت زیر را از داخل کمانک بیابید.

مستمع صاحب سخن را بر سر کار آورد غنچه خاموش، بلبل را به گفتار آورد (تلمیح - تشبیه - استووب معادله)

دست = (کارگاه صنایع دستی)

در کدام بیت زیر از درس دماوندیه آرایه «حسن تعلیل» به کار رفته است؟
الف) از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند
ب) تو قلب فسرده زمینی از درد، ورم نموده یک چند

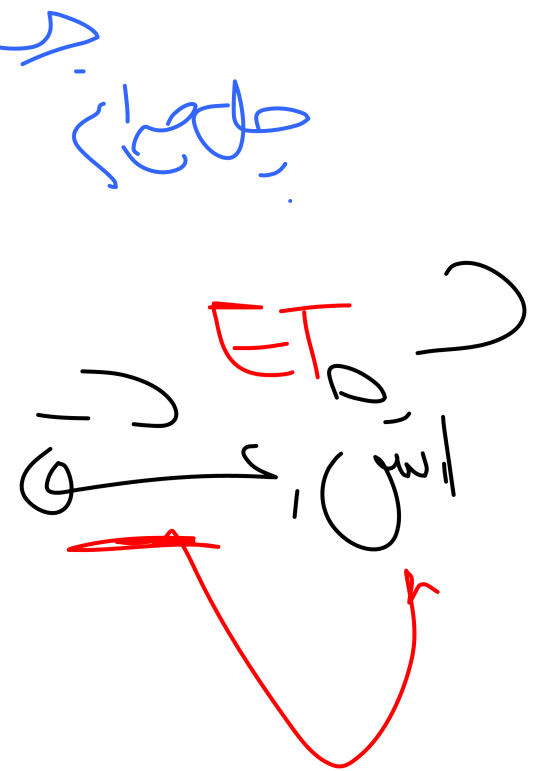
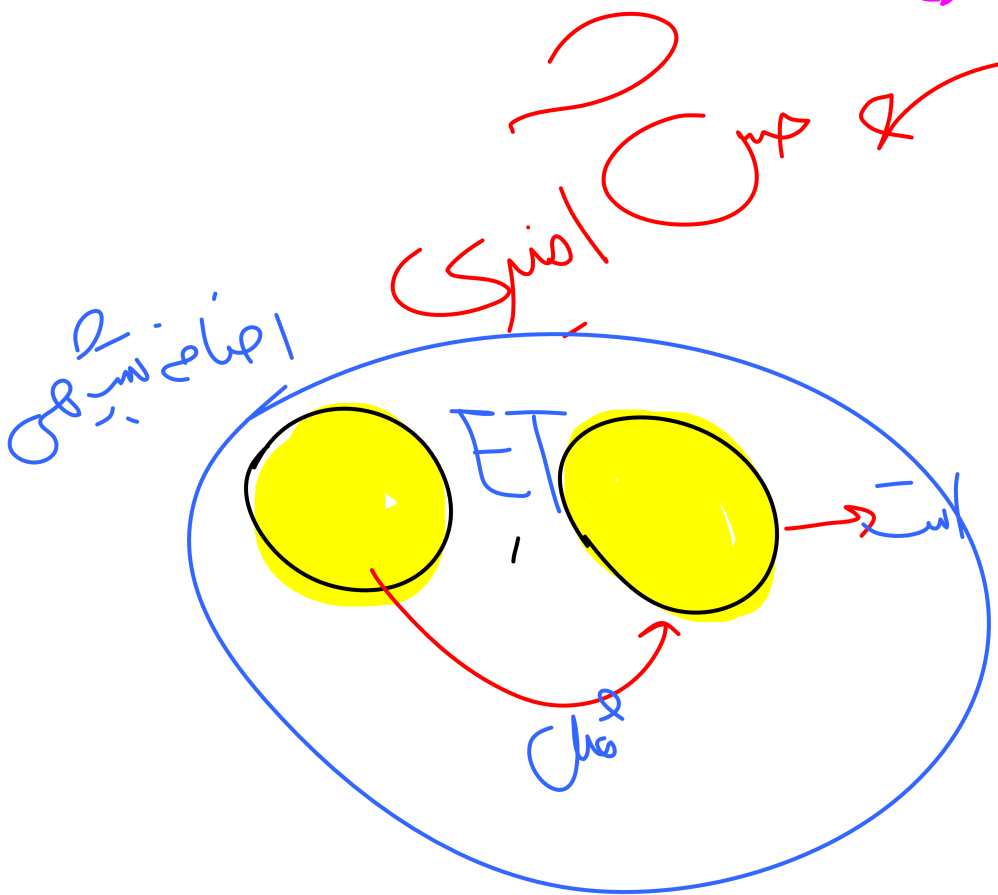
تشخیص استعاره

قسمت های مشخص شده در عبارت های زیر چه آرایه ای دارند؟

الف) در کنار آن مدینه پلید و در قلب آن کویر بی فریاد، سر در حلقوم چاه می برد و می گریست.

ب) اصرارهای من که بوی التماس می داد، عاقبت شما را متقاعد کرد.

پ) گل های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد.

هر یک از ابیات ستون سمت راست مربوط به کدام **زمینه حماسه** در ستون سمت چپ است؟ (در ستون وادی ها یک مورد اضافی است)

زمینه حماسه	بیت
۱- ملی	الف) سیاوش سیه را به تندی بتاخت نشد تنگ دل جنگ آتش بساخت
۲- خرق عادت	ب) مگر آتش تیز پیدا کند گنه کرده را زود رسوا کند
۳- قهرمانی	

با توجه به عبارت زیر، بنویسید که «بلبل» و «گل» نماد چه چیزهایی هستند؟

«بلبل» گفت: من گرفتار عشق گلم. با این عشق، چگونه می‌توانم در جستجوی سیمرغ این سفر پرخطر را بر خود هموار کنم؟»

نمادهای مهم درس ۱۴

- ① هردر ← نماد انسان ابله و مامل
- ② سیمرغ ← نماد حق یا خداوند
- ③ قاف ← نماد عالم معنا
- ④ بلبل ← نماد عاشق زمینی
(واپسته به زیبایی‌های زوال‌ناپذیر)

- ⑤ گل ← نماد مشوق زمین
- ⑥ چین ← نماد سر زمین زیبایی‌ها
- ⑦ طاووس ← نماد عابد و آسانی است نه طمع نیست دارد
- ⑧ بازگاری ← نماد انسان واپسته به مقام و منصب

در عبارت زیر، بخش‌هایی که زیر آن‌ها خط کشیده شده است، چه آرایه‌ای دارند؟

«فراش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین بپرورد.»

استعاره از

درختان و سبزه‌ها

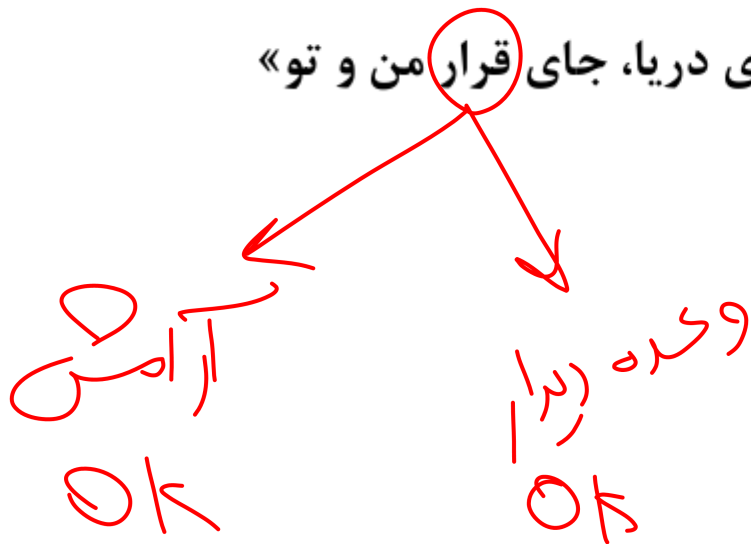
بیت زیر به کدام داستان تلمیح دارد؟

«ز نیرنگ هوا و از فریب آرز خاقانی / دلت خُلد است خالی ساز از طاووس و شیطانش»

سؤال

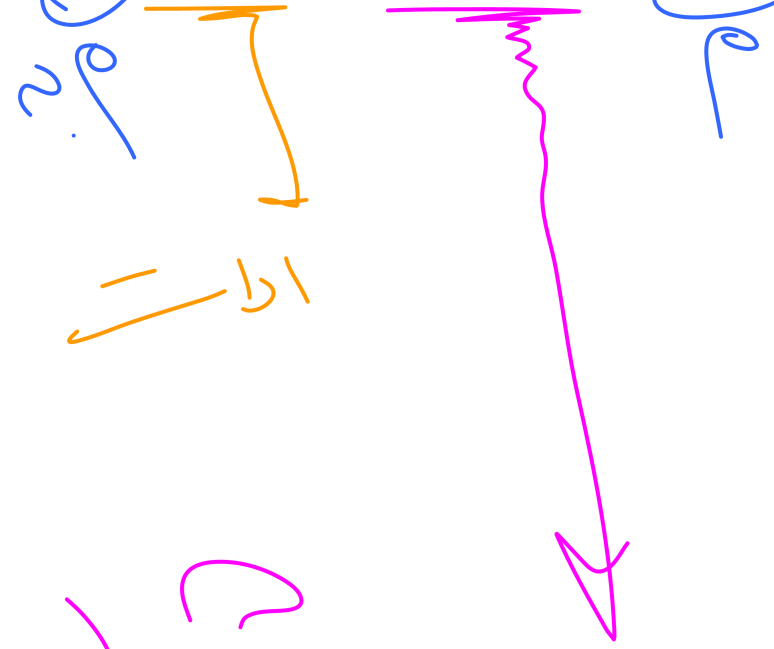
در بیت زیر، یک ایهام بیابید و هر دو معنی آن را بنویسید.

«چون رود امیدوارم بی تابم و بی قرارم / من می روم سوی دریا، جای قرار من و تو»

وجه شبه تشبیه موجود در نمونه زیر را بنویسید.

«قهوه‌خانه گرم و روشن بود همچون شرم... / همگنان را خون گرمی بود»

گرمی و روشنی (همگنی)

درس ۱۶

مفهوم کنایه‌های زیر را بنویسید.

الف - سماق مکیدن:

استظار بسوء

ب - شکم را صابون زدن:

بیهودگی و زاری

هریک از آرایه های «اسلوب معادله»، **حسن آمیزی**، **حسن تعلیل** و **تضاد** در کدام مورد، دیده می شود؟

۱- در عالم پیر هر کجا **برنایی** است

۲- محرم این هوش جز بی هوش نیست

۳- تا چشم بشر نبیندت روی

۴- **زمزمه لطیف** و ملایم شما گمان مرا تایید کرد. می بایست هر چه زودتر مخفیگاهی پیدا کنم.

عاشق بادا که عشق خوش سودایی است

مر زبان را مشتری جز گوش نیست (درس ۶)

بنهفته به ابر چهر دلبند (درس ۵)

قلمرو فکری

با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«ای عزیز! پروانه قوت از عشق آتش خورد. بی آتش قرار ندارد و در آتش وجود ندارد. تا آنگاه که آتش عشق او را چنان گرداند که همه جهان آتش بیند. چون به آتش رسد خود را بر میان زند.»

الف- از نظر نویسنده خوراک پروانه چیست؟ (۰/۲۵) عشق

ب- قسمت مشخص شده کدام ویژگی عاشق را بیان می‌کند؟ (۰/۲۵) عاشق بدون عشق آرام و مکرر ندارد.

ج- عشق چه تاثیری بر جهان‌بینی عاشق دارد؟ (۰/۲۵) بینی منکرش را می‌بیند.

سرودہ زیر چہ مفہوم مشترکی با آموزہ یازدہم (آن شب عزیز) دارد؟
 کس چون تو طریق پاکبازی نگرفت / با زخم نشان سرفرازی نگرفت
 زین پیش دلاورا کسی چون نو شگفت / حیثیت مرگ را به بازی نگرفت

سہادت - جانفانی - ایثار - از خوردن زنی

مفهوم بیت زیر را بنویسید.

«چو خواهی که پیدا کنی گفت و گوی / بباید زدن سنگ را بر سبوی»

صفت
✓

لغایه از آزمایش و اصطلاح سرزن

در مصراع «قصه است این، قصه؛ آری قصه درد است» منظور نقال از «قصه درد» چیست؟

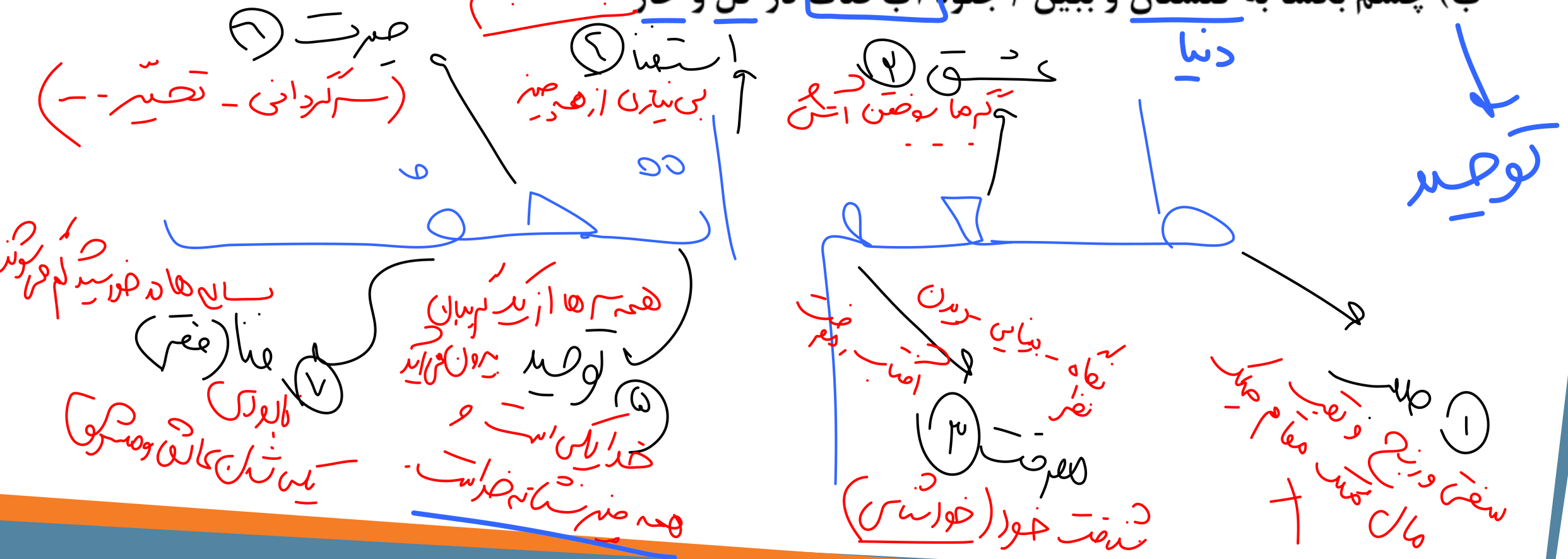
ظلم و ستم و بدی ها جامعه

درس ۱۱

هریک از ابیات زیر یادآور کدام وادی از «هفت وادی» است؟

الف) وصلت آن کس یافت کز خود شد فنا / هر که فانی شد ز خود، مردانه‌ای است **وادی یافقرو فنا**

ب) چشم بگشا به گلستان و بین / جلوه آب صاف در گل و خار **وادی یافقرو غنا**

مقصود نهایی شاعر از مصراع دوم بیت زیر چیست؟

چون رود میدوارم، بی تابم و بی قرارم / من می روم سوی دریا، جای قرار من و تو

اتحاد

در عبارت ((حیات از عشق می شناس و مَمات بی عشق می یاب .)) چه چیز سبب ادامه زندگی است؟

عشق

مفهوم کلی بیت «غلام عشق شو کاندیشه این است همه صاحب‌دلان را پیشه، این است» بنویسید.

رعوبه عارفی

ایده
تکرار
ایده

مفهوم مشترک ابیات زیر را بنویسید :

الف) این مدعیان در طلبش بی خبرانند

ب) عاشقان کشتگان معشوقند

و آن را که خبر شد خبری باز نیامد

بر نیاید ز کشتگان آواز

عاشق (عاشق) واقعی در طلب

و بی ارغالی برای معشوق جان می دهد.

ای مرغ مهر - -

بیت «هشت جنت نیز اینجا مرده ای است هفت دوزخ همچو یخ افسرده ای است» بیانگر کدام وادی عرفانی است؟

ت) عشق

پ) معرفت

ب) استغنا

الف) فنا

کی نیازی

منظور از هر یک از موارد مشخص شده در بیت زیر چیست؟

با شیر سپهر بسته به پیمان

با اختر سعد کرده پیوند

سازد

شهر

سپهر
سعد البر

افتاب (خورشید)

مقصود از «خوان هشتم» در شعر زیر چیست؟
پهلوان هفت خوان، اکنون / طعمه دام و دهان خوان هشتم بود

گشته شدن رسم تو بود برادر ناتنی

هر یک از ابیات زیر یادآور کدام یک از وادی های هفتگانه عرفانی است؟

طیب ۱

الف) مال اینجا بایدت انداختن ملک اینجا بایدت درباختن

ب) هشت جنت نیز اینجا مرده ای است هفت دوزخ همچو یخ افسرده ای است

که ارسوفنا
۶

طیب ۴

حال خوب و من (مستوق) ۱۷

و اگر دیدی، به ناگاه / خون من بر سنگ فرش خیابان جاری است، / بخند؛ زیرا خنده تو / برای دستان من، / شمشیری است، آخته.

الف) خنده‌ی معشوق روحیه بخش است

ج) غم و شادی به مبارزه معنا میدهد

~~ب) مرگ شاعر موجب شادی مخاطبان است~~

~~د) خنده‌ی معشوق موجب مرگ شاعر است~~

مفهوم عبارت «ستاره ضعیفی در شبستان تیره و تار درونم درخشیدن گرفت» بر کدام گزینه تکیه دارد؟

(د) هدایت‌گری

(ج) امیدواری

(ب) مشکل‌گشایی

(الف) شادمانی

مفهوم کلی بیت زیر را بنویسید.

گل اگرچه هست بس صاحب جمال
حسن او در هفته ای گیرد زوال

بالودی

زیبایی‌های زودگذر دنیوی مانند طاریستند
سایه رباتان هم نیستند

با توجه به بیت «جهاندار سودابه را پیش خواند / همی با سیاوش به گفتن نشاند»

ب- معادل امروزی «با سیاوش به گفتن نشاند» چیست؟

رو در رو کردن

الف- منظور از «جهاندار» کیست؟

کی طهری

با توجه به عبارات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«آری اکنون شیر ایران شهر / ... کوه کوهان، مرد مردستان / رستم دستان / در تگ تاریک ژرف چاه پهناور / ... چاه غدر

ناجوان مردان / چاه پستان، چاه بی دردان / ... طعمه دام و دهان خوان هشتم بود / و می اندیشید / که نبایستی بگوید هیچ /

بس که بی شرمانه و پست است این تزویر.»

الف. منظور از خوان هشتم چیست؟ ۵،+

ب. به نظر شاعر چرا رستم می اندیشید که باید سکوت کند؟ ۵،+

سرشاری

ابیات زیر بیان کننده کدام وادی از «هفت وادی» منطق الطیر هستند؟

الف - «مال» اینجا بایدت انداختن / ملک اینجا بایدت درباختن» **صواب**

ب - «هشت جنت نیز اینجا مرده‌ای است / هفت دوزخ همچو یخ افسرده‌ای است» **اسقنا**

در بیت زیر، معنی قسمت مشخص شده را بنویسید؟

هر که جز ماهی ز آبش سیر شد

هر که بی‌روزی است، روزش دیر شد

بدبختی
زندگی بیهوده
عمر تلف

بیت «گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست»، به کدام پدیده اجتماعی اشاره دارد؟

دیناری

استوه خواری

بیطایفان

عین

در هریک از بیت های زیر، بر چه مفهومی تاکید دارد؟

الف) خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد

ب) ز خورشید و از آب و از باد و خاک

زاشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است

نگردد، تبه نام و گفتار پاک

خانه مایم (غم ها)

مانندطاری آن نی که لغت را اعمال سید دارد. مبارزه با اطایف

بیت الحزن: خانه غم

بیت الاغزال: خانه غم ها

خانه های غم

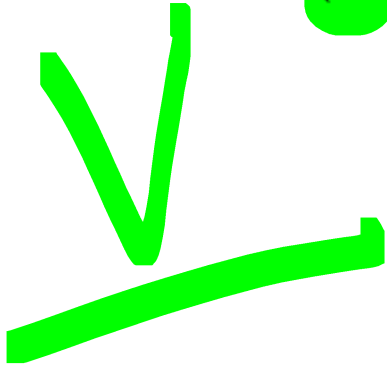

هریک از بیت های ردیف «اول»، با کدام یک از مفاهیم ردیف «دوم»، متناسب است؟ آن ها را به هم ربط دهید.
(یک مورد اضافی است)

ردیف اول		ردیف دوم
الف	چو گل هر جا که لبخند آفرینی به هر سو رو کنی لبخند بینی	۱ رازداری و سکوت عاشق
ب	این مدعیان در طلبش بی خبران اند کان را که خبر شد خبری باز نیامد	۲ اشتیاق پایان ناپذیر عاشق
ج	گلّه ما را گله از گرگ نیست این همه بیداد شبان می کند	۳ مبارزه با تزویر (دروغ)
د	هر که جز ماهی ز آبش سیر شد / هر که بی روزی است روزش دیر شد	۴ شادی آفرینی
		۵ از ماست که بر ماست

عاشق
عشق

هریک از بیت های زیر، با کدام یک از وادی های عرفانی داخل کمانک، تناسب دارد؟
الف) هشت جنت نیز اینجا مرده ای است هفت دوزخ همچو یخ افسرده ای است (استغنا/طلب)
ب) صد هزاران سایه جاوید، تو گم شده بینی زیک خورشید، تو (توحید/فنا)

۱۱

در سرودهٔ زیر، شکسپیر، در مقام عاشق، چه ادعایی می کند؟

«چیزی در مخیله آدمی می گنجد که قلم بتواند آن را بنگارد اما جان صادق من آن را برای تو ترسیم نکرده باشد؟»

عاشق با تمام وجود مشغول توصیف کردن و خوب نگاه کردن است

نقشه است

درس ۲ (مست و همصدا)

در بیت زیر به کدام "ارزش اجتماعی" دوران گذشته اشاره شده است؟

گفت: « آگه نیستی کز سر درافتاد کلاه گفت: « در سر عقل می باید، بی کلاهی عار نیست! »

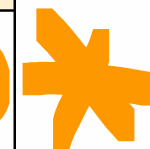
اهمیت عقل و پرتی عقل
نسبت به ظاهر

آه به این راز در
لذت دانستن لاله پرا

مردان نماند و سفت پوره آمد

تاریخ ادبیات پایه دوازدهم				
نام اثر	مؤلف	نظم یا نثر	توضیحات	درس
ارمیا	رضا امیرخانی	نثر	ارمیا نخستین اثر بلند رضا امیرخانی است که در حوزه ادبیات پایداری (مقاومت) نوشته شده است	۱۴
از پاریز تا پاریس	محمد ابراهیم باستانی پاریزی	نثر	این اثر نمونه ای از آثار «حسب حال» است.	۸
بخارای من ایل من	محمد بهمن بیگی	نثر	این اثر نمونه ای از آثار «حسب حال» است.	۹
تذکره الاولیا	عطار نیشابوری	نثر	تنها اثر منشور عطار است که شرح حال هفتاد و دو تن از عارفان است.	۸
تمهیدات	عین القضاة همدانی	نثر آمیخته به نظم	اثری مهم در عرفان و اصول طریقت است.	۷
تیرانا	محمد رضا رحمانی (مهرداد اوستا)	نثر	این اثر به یک معنی، حسب حال و شرح اندیشه‌ها، دغدغه‌ها دل‌مشغولی‌های نویسنده است.	۱۰
در حیاط کوچک پاییز در زندان	مهدی اخوان ثالث	نظم	این کتاب ششمین مجموعه شعر چاپ شده در قالب شعر نو است و درس خوان هشتم از این مجموعه می باشد.	۱۳
دری به خانه خورشید	سلمان هراتی	نظم	مجموعه شعر	۱۰

۳	زندگینامه و خاطرات شهید هاشم ساجدی و در حوزه ادبیات پایداری است.	نثر	عیسی سلمانی لطف آبادی	روایت سنگر سازان ۲
۱	از آثار ادبیات تعلیمی با نثری مسجع است.	نثر آمیخته به نظم	سعدی	گلستان
۱۱	مجموعه ای از <u>چهل داستان کوتاه</u> است.	نثر	<u>سید مهدی شجاعی</u>	<u>ساتناریا</u>
۱۴	کتابی است در قالب <u>حکایات و قصص</u> که در نیمه اول قرن هفتم هجری، به رشته تحریر درآمده است	نثر	ظہیری سمرقندی	سندبادنامه
۱۲	برجسته ترین اثر منظوم <u>حماسی</u> ملی ایران در قالب <u>مثنوی</u> است	نظم	فردوسی	شاهنامه
۱۸	به موضوعاتی همچون گذر زمان، عشق، زیبایی می پردازد.	نثر	ویلیام شکسپیر	غزلواره
۷	این اثر محتوای <u>عرفانی</u> دارد و جز ادبیات <u>غنائی</u> محسوب می شود.	نثر آمیخته به نظم	<u>شهاب الدین سهروردی</u>	<u>فی حقیقه العشق</u>
۶	از آثار <u>منثور</u> مولوی با درون مایه ای <u>عرفانی و حکمت آموز</u> است.	نثر	جلال الدین محمد مولوی	فیه ما فیه
۵	داستانی کوتاه که از نمونه های <u>ادبیات پایداری</u> است. <u>بشیرین و فرهاد وحشی بافقی</u> اشتباه نگیرید	نثر	<u>احمد عربلو</u>	<u>قصه شیرین فرهاد</u>

دردستان نوی معاصر ایران

۱۸	این اثر ترجمه عبدالحسین زرین کوب است.	نثر	آفونس دوده	قصه های دوشنبه
۱۶	داستان کوتاه	نثر	محمدعلی جمال زاده	کباب غاز
۱	این اثر ترجمه « ابوالمعالی نصرالله منشی » از عربی به فارسی است نه تالیف وی و جز آثار ادبیات تعلیمی محسوب می گردد.	نثر آمیخته به نظم	-	کلیله و دمنه
۹	این اثر را می توان از نمونه ای از « حسب حال » دانست.	نثر	علی شریعتی	کویر
۱۷	قطعه ی ادبی از مشهورترین قطعات شیلر است.	نثر	یوهان کریستف فریدریش شیلر	مسافر

ادامه تاریخ ادبیات پایه دوازدهم

نام اثر	مؤلف	نظم یا نثر	توضیحات	درس
مثل درخت در شب باران	محمد رضا شفیعی کدکنی (م. سرشک)	نظم	مجموعه شعر	۷
مثنوی معنوی	مولوی	نظم	از آثار عرفانی و تعلیمی ادبیات فارسی است	۶
منطق الطیر	عطار نیشابوری	نظم	این اثر از مثنوی‌های تمثیلی عرفان اسلامی به‌شمار می‌آید.	۱۴
هوا را از من بگیر، خنده ات را نه	پابلو نرودا	نظم	مجموعه ای از اشعار عاشقانه درس « خنده تو » از این مجموعه است	۱۷